

ABONAMENTUL

Pentru monarhie:

Pe an 18 cor. 1/2 an

9 cor. 1/4 an 4-50 fil.

Pentru străinătate:

Pe 1 an 24 cor

1/2 an 12 cor.

1/4 an 6 cor.

Unirea

INSERTIUNI.

Un sir garmond:
odată 14 fil. a doua
oara 12 fil. a treia
oara 10 fil.

Tot ce privește
foaia să se adreseze
la: Redacțiunea și
administrațiunea
„Unirea” în Blaj.

Foaie bisericească-politică. — Apare: Marța, Joia și Sâmbăta.

In chestia Episcopiei gr. cat. maghiare.

Pe azi Sâmbăta a fost convocată aci o conferință din preoți și laici, spre a discuta asupra situației create bisericii noastre gr.-cat. române, prin înființarea noii Episcopii greco-catolice maghiare.

La această conferință au luat parte, sub prezidența Escelenței Sale I. P. S. Mitropolit, amândoi Episcopii noștri, Ilustr. Sa Dr. Demetriu Radu și Dr. Vasile Hossu, membrii Ven. Capitul Metrop., apoi din arhidieceză protopopii Iuliu Nistor, Murăș, Stefan Sândor, Odorheiu, Artemiu Boer, Treiscaune și Ilie Câmpian, Giurgeu. Din dieceza de Orade dr. Cornel Bulcu, protopopii: Romul Marchiș, Sătmar, G. Șuta, Borlești. Din dieceza de Lugoj: Ioan Boroș, dr. Iacob Radu, canonici, protopopii: dr. Laurian Luca, dr. Traian Frent, Ioan Pop. Din dieceza de Gherla: prepozitul Ioan Georgiu, dr. Octavian Domide canonic, protopopii: Simion Anderco Seini, și Alexiu Berinde. Apoi membrii mireni dnii: George Pop de Băsești, Ioan Mezei, dr. Coriolan Pop, dr. A. Cosmuța, Francisc Hossu Longin, dr. Isidor Pop, Teodor Mihali, dr. Alesandru Vaida-Voevod și dr. Iuliu Maniu.

Pe când scriem aceste șire, conferința încă nu e încheiată.

Clericii noștri din Oradea-Mare.

Jurnalele sunt pline cu fel de fel de știri alarmate, privitoare la excluderea celor 16 clerici români din seminarul latin Orădan. Am luat și noi notă, în numărul trecut al foii noastre, și ne-am exprimat rezonul nostru față de acest procedeu, foarte potrivit de altcum într-o cazarmă de honvezi, dar absolut incompatibil cu oameni, cari sunt încredințați cu creșterea clerului tinăr, în temeiul umanitar al Evangheliei.

Azi chestiunea se pare a fi încheiată, deși noi credem, că suntem abia la începutul ei.

Clericii noștri au uzat de un drept elementar, de a vorbi între sine în limba românească, într'un seminar, unde nu trăiau din mila Rectorului sau a celorlalți superiori, ci în urma dreptului ce îl aveau, prin Prelatul lor, la fondul religios. Au vorbit românește fiind români și s'au alipit de limba lor maternă cu îndoită dragoste, căci în *această* limbă — și *numai* în aceasta — aveau să vestească viitorilor lor credincioși învățăturile Evangheliei și să le administreze sfințele Taine. Au vorbit românește fiindcă erau odrasle de preoți, dascăli și țărani români — și ar fi fost niște *ticăloși*, dacă s'ar fi lăpădat, pe o clipă măcar, de limba, în care au rostit pentru întâia oară „Tatăl nostru“.

Cum însă șovinismul nămoleşte toate terenele vieții noastre publice, încearcă acum a profana și sanctuarele bisericii și a introduce măsuri de draconică rigoare și între zidurile seminariilor, în cari se propovăduiește în numele umanitarului principiu: „Mergând, învățați *toate neamurile*“...

Li-s'a impus clericilor, să nu

vorbească decât ungurește, în întreg intervalul petrecut în seminar?

De unde au luat conducătorii seminarului acest principiu de o rară stupiditate? Nu știau ei, că clericii noștri aveau să predice, la timpul său, și să celebreze slujba dumnezeiască în românește? Nu știau, că era chiar o datorie *sfântă* a lor, de a se cultiva cât mai mult în această limbă, pe care, din nenorocire, nu o cunoaștem în de ajuns nici din școlile medii? Se chiamă numai decât „tradare de patrie“ dacă odraslele noastre, viitorii preoți din Biharia și Maramurăș tin cu aceeaș sfințenie la limba lor națională, ca și la curățenia reverenței, ce o poartă?

Și e permis — ne luăm voie a pune această întrebare — e permis, să se introducă spiritul de intoleranță șovinistă și în instituțiuni sacre, *cari n'au a face nimic cu politica*, și a căror menire este excelsiv de a crește preoți vrednici și instruiți?

Și nu va rămânea ca o pată rușinoasă pentru spiritul, în care e condus acest seminar, faptul că colegii unguri ai celor 16 clerici români eliminați, — „frații lor în Domnul“; cum s'ar zice — au jubilat și au întonat „Himnusz“-ul, în clipa, când românii părăsiau lăcașul, unde nu mai aveau ce căuta?

*

Chestiunea nu e terminată, repetăm.

Aflăm, că episcopul latin al Orăzii, care a fost lămurit ulterior de cele întâmplate, nu ar fi aprobat demersurile arbitrare ale superiorității seminariale, și că va reveni asupra lucrului, dându-i o soluție liniștitoare.

Chestiunea ne privește mai mult în mod principiar, căci am vrea să știm și noi, odată pentru

totdeauna, dacă în seminariile latine se trimit clericii noștri pentru a se pregăti pentru cariera pastorală numai, ori și pentru a fi șicanați și vexați pentru tot felul de susceptibilități patriotice?"

Am vrea să știm adecă: se face în seminariile latine *educația* clerului tinăr în direcție religio-morală, ori se mai adaugă la aceasta, ca un element tot atât de esențial pentru educația propovăduitorilor iubirii deaproapelui, și exclusivismul de rasă, în senzul dumnezeștilor cuvinte: „iubiți pe dușmanii voștri?“...

O lămurire e ori cum, necesară!

Cât pentru soarta clericilor noștri din Oradea, să nu aibă nimeni nici o grije. Superioritatea seminarială va reveni asupra chestiei, sau nu va reveni; indiferent! Clericii își vor urma cursul în alt seminar, probabil chiar în seminarul nostru arhidiecezan.

Din parte-ne îi încredințăm, că s'au învrednicit de dragostea noastră a tuturor, când și-au apărat cu atâta demnitate dreptul lor de a se alipi de limba, în care s'au născut, și în care vor avea să vestească, la timpul său, credincioșilor învățătura sfântă a Evangheliei!

Mișcarea bienaliștilor*).

În urma celor debitate de „un bienalist“ în Unirea nrul 14—1912 mai iau cuvântul încă odată și speriez că ultima oară. În nrul 12—1912 arătasem, că „un bien.“ mi-a interpretat rău cuvintele mele din nrul 122—1911, văd însă, că nici acum nu renunță la mania de a răstălmăci noțiunile și de a-mi ascrie vorbe neconforme scrisului meu. Zice că în articolii mei i-ași fi numit pe părinții bienaliști oameni: „săraci cu spiritul“ „fără cunoștințe, fără zel, fără însuflețire, fără virtuți preoțești“. Dacă o va dovedi aceasta fratele „un bienalist“, mă oblig a-i întregi congrua din propriul meu la egal cu a preoților sistematici, la caz contrar i-l oblig să recunoască, că procedura sa e incompatibilă cu un propovăduitor al adevărului.

Datele ce le publicasem în nrul 12-1912 despre tractul Clujului nu le-am rupt din fantazie, ci, necunoscând raporturile bis. scol. din izvoare proprii, m'am folosit atunci ca și acum de Șematismul arhid. ex. 1911, iar asupra calificației preoților m'am orientat după Șematismul iubilar, după cunoștințe personale și informații private, de aceea și ziceam, că calificația a 2 preoți. nu am putut erua cu siguranță. Nu-s în poziție a controla exactitatea datelor din Șematism, dar totuși fiind acesta de ediție oficioasă i-l putem considera ca unicul normativ în cazuri analoage. Datele oferite de „un bien.“ nu congruează cu cele din Șematism. Și anume: Șematismul din 1900 la pag. 681 arată că parohia Topasâncraiu are preot sistematic, fratele „un bien.“ i-l pune între bienaliști; iar cel din 1911 arată, că pe

* Prin aceasta declarăm chestiunea de încheiată.

lângă comunele înșirate de „un bien.“ mai este școală în următoarele comune conduse de *teologi*: Dretea (pag. 79. școală de lemn din 1885. inv. Tit Orosfăian), Nădășelul ung. (p. 81 școală de piatră; inv. lipsește) și Sămurduc (p. 84, școală de lemn, cant.-inv. G. Mureșan), iar dintre comunele conduse de *bienaliști* în cari zice fr. „un b.“ că funcționează școală, după Șematismul amintit p. 84. o parohie, și anume Tăuți nu are școală. La p. 77 se spune că comunele Buda veche și Deuș sunt conduse de preotul dela Măicașul ung. pe care „un bien.“ i-l înșiră între bienaliști și totuși zice, că B. v. și D. au conducător teolog. Concluzia finală: după datele oficioase în tractul din vorbă preoții sistematici conduc cu 4 mai multe școli de cum zice „un b.“ dintre cari 4 au 2 învățători, iar bienaliștii conduc cu 2 mai puține. Care dintre aceste merită crezământ, deocamdata rămâne nedecis: eu inclin spre Șematism.

Dar nu controversa școlilor din tractul Clujului, ci provocarea fratelui „un bien.“ la „Cultura creștină“ nr. 2 m'a îndemnat să iau peana și de astă dată. „Un bien.“ citează și subliniază din numita revistă la care și eu m'am fost provocat, câteva șire scrise la adresa acelora cari combat cererea bienaliștilor, cuvintele acele apoi le refereste la articolul meu din nr. 122—1911. Cuvintele reprobatoare din „Cult. Creșt.“ eu nu le-am luat asupra mea, din simplul motiv, că în art. numit nu am *combătut cererea bienaliștilor*, ci stilul acțiunii lor, ceea ce și „Cult. Creșt.“ ș'a ținut de datorință să o facă. Chiar de i-ar fi dat anză părintelui (sr.) articolul meu ca să serie în „Cult. Creșt.“ cuvintele subliniate de „un bien.“ aceasta a putut proveni numai din o ochire fugitivă peste acel articol, doar e evident că a „nu aproba metoda urmat de părinții bienaliști“

FOIȚA.

Mamei.

VII.

Azi vreau să-ți storc un cântec
Din strunele de liră,
Azi vreau să-ți storc un cântec
Cu farmec de descântec,
Ce-l cântă bardul seara
Când liniștea-l inspiră...

Azi vreau să-ți țeș romanța
Vieții tale sfinte,
Azi vreau să-ți țeș romanța
Curată ca speranța
Din clipele de seara,
Cum nu's și nu's cuvinte...

Azi vreau să-ți cos profilul
Cu fir de elegie,
Azi vreau să-ți cos profilul
Duios cum e copilul,
Ce-ți cântă 'n toată seara
Și-ți scrie 'n poezie...

Chinciș.

A. N. ATANASIU

Cătră Negoiu.

(Continuare.)

Pe vărfuri.

Pe un picior de plaiu, pe o gură de raiu... Afară e încă întunec și sufle vântul cumplit, iar pe virfuri nori răsleți aleargă înainte cătră stâncile dela izvoarele râului. De abia într'un târziu începe a se desprinde întunerecul de pe pădurile de subt noi, dar încă bate luceafărul de dimineată printr'o spărtură de nori peste înfinitul acesta de jgheaburi și stânci. Și iată că atunci sunete îndepărtate de clopote se aud de pe undeva dela virfuri și când lumina dimineței înghite tot întunerecul, turme după turme pornesc pe coastă la vale. Se umple deodată văzduhul de sbieret de oaie și sunet de clopot, de lătratul cânilor și sgomotul riului. Și în mijlocul acestei ciudate lumi, ca un voevod uitat pe mândre plaiuri, vine la vale ciobanul. Oile se gramădesc în jurul lui, câinii din coadă bat privindu-l. Timpii legendari ai *Mioriței* se par că reinvie în aceasta apariție și cu ele lumea aceea îngropată, pe care o culcă aici vremea de secolii la sân. Parcă fiecare izvor își spune povestea și fiecare jghiab începe să graiasă: Pe-un picior de plaiu, pe-o gură de raiu...

Căta duiosie de înmi, ce risipă de suflete pe aceste plaiuri! Câți Feți-frumoși, câte Iene Co-inzene, toți voinicii poveștilor noștri, toți smei, bălaurii și ceialalți, pe

cari îi spune vorba de aur, de aici de pe aceste uriașe văi s'au coborât la noi în lumea cu oamenii. De ei grăiesc aici toate piscurile, pâraiele, toate vânturile și razele de soare. Și numai în fluer să cânte ciobanul, răsar în sufletul nost, ca tot atâtea plămăiri fermecătoare...

În zori am plecat mai departe, pe cursul revărsat al riului de alături. Ținta ne era deocamdată lacul Bălii, despre care ne spuneau ciobanii, că e *numai aci*, în așezătura ceea de-asupra munților dela capătul văii. Vântul sufle rece și frigul nu ne prea da răgaz să stăm mult pe gânduri. Deodată ne oprim, căci unul a zarit ceva în depărtare pe cursul prăpăstios a unui pârâu, tocmai subt straiul norilor la vărf. Era ceva, ce noi nu puteam desluși din culoarea roșietică a potopului de pietri, dar un șuer subțire făcu să sară o capră din pârâu și mai încolo să se oprească.

De aci se uita mirată la noi. La șuerul repetat însă văzurăm, că încep a se mișca și alte puncte pe marginea prăpăstiei — erau vre-o alte patru capre, cari facură și ele câteva sarituri, apoi se opriră liniștite și priveau la noi. Veseli de acest noroc extraordinar nu ni l'am fi putut explica, dacă nu zăream la câțiva pași de noi, la marginea riului, niște lespezi mari, albe. Erau lespezile, pe cari ciobanii dau sare la oi și așa se vede, că dorul de sare a adus și caprele la vale, de unde în faptul zilei porniră

și „a combate stilul acțiunii contemplate“ de bienaliști în esență e același lucru. divergența aparentă e chestie de stil, de întrebuințare a depozitului lexical, nu-i chestie de sentimente lăuntrice, asupra cărora nu te poți pronunța așa din vârful penei, chiar „un bien.“ să fii.

Acum să privim „mișcarea“ aceasta din nou la lumina dreptului nostru bis. respirând statul chestiunii de așa, cât să fie deplin dilucidat și pentru aceia, cari nu se mulțumesc cu constatarea platonice a anticanonicității procedurii lor, deși le-o spune „Moise și profetii“ („Cult. Creșt.“), ei așteaptă „să meargă cineva din morți la dânsii“ (oare care din protopopii necônduși de patimi).

Conc. prov. III. t. II. c. II. § 2 zice: „Preoții peste cercul de activitate incredințat lor nimic nu pot face fără de știrea și învoirea episcopului“. Cercul de activitate al preoților e delimitat în Conc. prov. I. t. II. c. IX. unde nu se zice, că și regularea congruei ar aparține cercului de lucrare a preoților. Prin urmare acțiunea ce ar întreprinde cutare preot pentru schimbarea legii de congruă „fără învoirea episcopului“ constituie o „prejudicare a drepturilor și disciplinei ecleziastice“, cum se definește aceasta în § 4 l. cit. Frații bienaliști, cum apare din „Motiunea“ tractului Indol publicată de pâr. E. Marcu în „Unirea“ nr. 117—1911 au cerut dar nu au obținut „învoirea (Arhi)episcopului“, care le-a răspuns (nr. cit. p. 4.) „inițierea acțiunii propuse nu o aflăm a fi la timpul său. — Lucrul acela... se va dezbate în conferința episcopilor provinciei noastre, carea va alege mijloacele și timpul potrivit spre acțiunea pentru modificarea legii de congruă“. Ceeace se tâlcuește așa: că pașii necesari pentru schimbarea legii de congruă îi va face conferința episcopilor noștri la timpul său, care acum (înțelege datul scri-

sorii) încă nu e potrivit. — Prin urmare preoții bienali nu au drept să „inițieze acțiune pe baze largi (țineri de conferințe, și congres bienalist, trimiteri de deputațiuni ș. a.)“ Cu toată opreliștea aceasta implicită pâr. E. M. scrie (nr. 119—1911 p. 3 și „un bien.“ îl secundează nu cu aceleaș cuvinte, ci prin sprijinul ce i-l ofere): „Preaven. Conz. în venerata sa scrisoare, ce am reprodus, spune, că n'a sosit timpul potrivit, dar noi nu mai putem aștepta un moment mai potrivit ca acesta... Dacă noi vom afla de bine (sublinierea e a mea) ca pentru toate să lupte numai Arhierii noștri nu izbutim în veci“. Apoi bine frate, dacă Preaveneratul Conz. află de bine, ca în direcția aceasta să demeargă numai episcopii provinciei noastre, nu vatem disciplina, când zici, că „noi nu mai putem aștepta“ și aflăm de bine să nu lupte numai Arhierii noștri?

Când arhierul vă spune să nu porniți acțiune „cu conferințe, cu congrese, cu deputații ș. a.“ și vă promite, că se va îngriji în corul episcopesc de cauza congruală și Frațiile voastre cereți ca și preoții sistematici să adereze la acțiunea aceasta desaprobata de acelaș Arhieru, nu aflați nici acum, că acțiunea aceasta și aderarea la ea ar fi „prejudicare a disciplinei și drepturilor ecleziastice“? Comunicatul său din nr. 118—1911 pâr. E. M. îl începe așa: „...urmează să ne oprim aci spre a urma sfatul (scrisoarea ce o ai reprodus e mai mult decât „sfat“, este un veto — aut) Preaven. Conzistor... însă... credem că e timpul potrivit să facem un pas mai departe“ ș'apoi urmează planul de acțiune până la „demersurile pentru conchizarea unui congres preotesc bienalist“. Locurile aceste reliefează vătămarea disciplinei ecleziastice cu mult mai pronunțat, decât ca ea să se poată acoperi cu rociul desvinovățirilor șubrede „am fost și suntem devotați

supuși ai Preaven. Superiorității“. (nr. 14—1912 p. 3).

Articolii pâr. E. M. la timpul lor îmi făcură impresiunea, că planul lor cuprinde vătămarea materială a constituției bis. și de aceea i-am făcut atenți în nrul 122—1911 să nu pornească la drumul ce se încruciașază cu drepturile ecl., pe care noi, preoții sistematici, nu-i putem întovărăși.

În alte amănunte nu mă mai cobor, ca nu cumva să dau iar anză la continuarea metodei de răstălmăcire, adaug numai repetind, că pe fr. „un bien.“ dacă nu va putea dovedi acuzele puse între ghilemele la începutul articolului său din nr. 14—1912 îl rog să recunoască, că procedura sa e incapabilă cu un predicator al adevărului, iar dacă le va dovedi, îl scot dintre „semi-preoți“ (vo. ba părintelui E. M.) și în toată viața mea îi dau anual câte 800 cor.

Dacă răspunsul acesta e mai puțin mănușat, dar tot așa de exact, ca cel de până acum, vina o poartă polemisti mei, cari nu-și mai schimbă metoda analitică odată cu capul.

Un preot sistematic.

Corespondințe.

Prelegeri populare.

I.

Despărțământul Tâșnad al „Asociațiunii pentru literatura română și cultura poporului român“ a ținut prelegere populară la 23 Ianuar. n. în frumoasa comună Sărăuad. A vorbit dl Ioan Toduțiu inv. în Seuca despre „Imbrățișarea meseriilor“.

Din partea despărțământului a fost

păscând pe patul rîului în sus, și erau tocmai subț nori, pe când noi am ajuns acolo.

Un munte repede se ridică acum în fața noastră, pe care râul venea spumegând la vale. Cărarea ni se cârnea pe un alt pârâu alături, peste niște pietri căzute de avalma, și era închisă de pârâi obli și înalți, de nici tăiată să fie fost printre ei. Credeam că lacul Bălii, e numai aci deasupra, cum ne-au asigurat toți, însă de abia în al treilea munte am dat de el, după ce trei ore am mers neîntrerupt.

Intr'o așezătură ovală, ocolită de cătră miazăzi de un uriaș părete, ce-l prinde în semicerc, este iezărul Bălea. Toată perspectiva de mai departe se oprește aci în acești uriași pârâi, pe cari se cern și ciocote norii într'o amestecare înfiorătoare. Vântul suflă cu putere, lovindu-se bubuind în stâncile de dinainte. Atmosfera e grea, frigul insuportabil și parecă e seară. O limbă de pământ pătrunde pe luciul iezărului înainte și în vârful ei e cășulia de adăpost, clădită din piatră și cement de societatea carpatină. Pe oglinda întinsă a lacului se formează puternice valuri, iar de partea de dincolo niște spume îngrămădite se leagănă pe apă, lovindu-se de stâncă. De aci se par niște ființe albe, cari se scaldă în lac. Șcatuli aruncate de sardele, cuțite, pieptene și alte urme de civilizație răsar printre pietrele muschioasă. Când e frumos — spune-se — e plin lacul de domni și

doamne, cari se scaldă aici la 2300 metri înălțime.

Acum însă e un frig mare. Șueră vântul de se cutremura muntele, iar deasupra la o 200 metri pe vârfuri, se petrece o scenă îngrozitoare. Acolo ciocote firmamentul de vifor și zăpadă. Veneau nori mânați de vânt și îmbrăcau muntele până aproape la oglinda iezărului, și când sufla un alt vânt în ei spulberându-i, era muntele alb de zăpadă după ei. Nici răgaz nu aveam să privim vârfurile înzăpădite de proaspet, căci un alt nor acoperea tot, ca în urma lui să rămână spălat muntele, și pârâie subțiri de apă se pornească pe coastă la vale. Și toate aceste se petreceau în ochii noștri de abia la 200 metri dela iezăr la deal, fără ca un picur de ploaie sau un fulg de zăpadă se cadă până la noi.

În schimb însă era un frig și un vânt, care ne făcu se pornim încătrău-va, dacă nu voiam să înghețăm aici. Deși eram acum mulți, cari ziceam să ne întoarcem înapoi, că nu e de mers mai departe în frigul acesta, majoritatea voia cu orice preț să ajungă în Șerbota. Două rânduri de semne ne arătau drumul cătră Negoiu, una care ne ducea pe un părete de alături oblu în sus la vârfurile unde ploua, ningea și bătea bruma, alta era un potec peste muntele de alături, care ne ducea în Valea Doamnei și de acolo peste vârf cătră țara românească. Calea din urmă ni se și părea mai ușoară, — nu

știam, ce ne așteaptă mai târziu — și am pornit pe aceasta. Vre-o sută de pași vom fi mers pe așezătura iezărului, apoi după receta de până acum am luat-o pe muntele, peste care am ajuns într'o altă vale largă, încăpătoare. E valea Doamnei. Ca un ochin misterios clipește încoace un iezăr de desupt și pădurile, ce se încep de parte, unde se gată pășunea, sunt negre în atmosfera întunecată. Și Dumnezeu a făcut valea aceasta regină între văi și a împodobit-o cu o floare, care nu o are alt munte pe țara Făgărașului — cu floarea-reginei.

Potecul merge tot alătura de vârf, care se ridică la deal și se înșiră dealungul cât se vede cu ochii. Semnele ne duceau pe o cărare, care la câțiva pași pornește pe o prăpastie la vale. De scoborișul acesta încă ne vom aduce aminte multă vreme! Numai când am ajuns la mijlocul prăpastiei, am înțeles primejdia în care ne aflam. Răzimați de pârâiele de deasupra și ținându-ne de slabe tufe de afuniș, coboream încet treaptă de treaptă. Cu păpușii lunecoși — un pas greșit, o lunecare ușoară, o slabă tufă de afun și prav ne făceam în fundul pârâului de sub noi. Când am ajuns jos și sub picioarele noastre era un câmp întreg de zăpadă înghețată, dar în sfârșit era un teren sigur, nu ne prindea locul de bucurie.

Pe capătul unei văi prinse între doi munți uriași mergeam acum înainte, sărind de pe pietri pe zăpadă, și de pe zăpadă pe

denumit ca delegat O. D. Vasiliu Hoble preot în Cig. Adunarea s'a deschis din partea dlui delegat al despărțământului, vorbind foarte frumos despre trecutul și scopul „Asociațiunii“, după aceea arătând însemnăta-rea prelegerei, cere atențiune din partea poporului adunat în număr considerabil.

Dl conferențiar își introduce disertația salutând „Asociațiunea“, care ca o mamă dulce și iubitoare își cercetează fiii harnici din vestita comună Sărănad, fericită atât în creșterea numerică, cât și în progresul cultural. Continuă cu descrierea dezvoltării culturale a poporului român și finește cu dezvoltarea frumoasei teme despre „Imbrațișarea meseriilor“.

Prelegerea a ținut 2 ore și a fost ascultată cu atențiune și viu interes.

În numele poporului român din Sărănad, preotul local O. D. Ioan Lobonțiu exprimă dlui conferențiar mare mulțumită, cu dorința, ca poporul să se poată împărtași cât de des de asemenea instrucțiuni folositoare, căci numai așa se va putea introduce lumina „Asociațiunii“ prin toate colțurile locuite de români.

I-se fac ovațiuni O. D. Vasiliu Hoble care a ostenit pentru a îndeplini o misiune dintre cele mai frumoase pentru ridicarea culturală a poporului român.

După ce s'a sfârșit prelegerea, s'au înscris la „Asociațiune“ mai mulți inși ca membrii ajutători cu taxa de 2 cor.

Dl president și delegat mulțumește poporului adunat și dorindu-i foloase stabile din prelegerea auzită, închide adunarea la la 1 oră după amiaz.

II.

Despărțământul Tășnad al „Astrei“ a ținut prelegere populară în Sudurău la 30 Ianuarie n. 1912.

În lipsa O. D. Vasiliu Mureșianu preot în Seuca delegat exmis din partea despărțământului și care din motive sanitare n'a putut să participe, O. D. Ilarie Gael preot local, salutând pe dl Ioan Toduțiu inv. în Seuca, ca conferențiar, și poporul condus în număr destul de mare, deschide adunarea și îl roagă pe dl conferențiar să-și desvolte prelegerea sa. Dl Ioan Toduțiu vorbește despre „Foloasele învățătorei“ dela 11 ore până la 1 oră, dezvoltându-și tema cu un aparat științific foarte vast, însoțită cu predare foarte potrivită, care a lăsat în poporul adunat o impresiune foarte bună și plăcută, ascultându-o până în capăt cu cea mai mare atențiune.

În urmă după ce dl Vasiliu Mare inv. local în termeni aleși și potriviți aduce mulțumită dlui conferențiar pentru osteneala ce și-a dat la dezvoltarea atât de cu temein a prelegerei sale; și după ce îndeamnă poporul adunat, ca să-și imprime bine în memorie cele auzite, O. D. Ilarie Gael subdelegat, la ora 1 fără un sfert închide adunarea.

Ca rezultat al acestei frumoase și instructive prelegeri s'a constatat, ca în decursul adunării s'au înscris de membri ajutători la „Astra“ 11 inși, solvind taxa prescrisă.

D. c. m. s.

Raportor.

Dela Muzeul de naturale din Blaj.

Mulțumită și apel!

Muzeul de naturale s'a îmbogățit în decursul lunilor Septembrie 1911 — Ianuarie 1912 prin următoarele daruri marinoase:

Despărțământul „Blaj“ al Asociațiunii a dăruit 5 dulapuri mari de sticlă, pregătite pentru expoziția din vară.

Dl E. Frecup stud. inginer silvic. în Șemuiț a donat următoarele paseri umplute și bineconservate: *Asio otus*, *Ligurinus chlorus*, *Turdus merula* (mierlă), *Cuculus canorus* (cuc), *Pirrhula major*, *Loxia recurvirostra* (2 esemplare), *Anthus trivialis*, *Serinus serinus*, *Monticola saxatilis*, *Sitta europaea*.

Tot dsa a mai dăruit o veveriță umplută (*Sciurus vulgaris*) și 300 de plante din jurul Șemuițului și din Grădina botanică a Academiei silvanale.

Oficiul Silvanal Arhidiecezan și studenții dela Academia de silvicultură din Șemuiț au dăruit următoarele: 23 specii de trunchiuri poleite (lemnele pădurilor noastre).

Vâsc (*Viscum album*) și vâsc-de-stejar (*Loranthus europaeus*).

18 bucăți de lemne concrecșute, deformate și fasciate, stejari cu cangrenă.

Lemne mâncate de cari și alte insecte: 11 bucăți.

Arbori atacați de bureții: *Polyporus*, *Peridermium* etc.: 8 bucăți.

Gogoșe de stejar 3 specii.

Cornuri de brad 6 specii, și o colecțiune de muguri. O colecțiune a semintelor de arbori și tufe ce cresc în pădurile noastre (100 specii), într'un dulap potrivit.

16 cuiburi de paseri cu ouă cu tot.

Onor. dl Vasile Păpușescu parohul Popfalăului a donat o bucată de peatră de var cu impresiune de pește.

Dl Ioan Negruțiu inginer arhidiecezan a adus metal dela Sarmășel. ars cu ocazia exploziunii din toamnă.

Dl Ioan Tyuhun cantor-docent în Bobota (com. Sălajului) a trimis 3 minerale mai comune, grâu carbonizat și 26 obiecte de arheologie.

Dl Aurel Gaja profesor a donat două bucăți de lemn opalizat și un coral fosil dela Șonfalău.

pietri. Mergeam cătră vărfurile de dinainte, cătră Paltinul.

Sub picioarele noastre un întreg munte era sfărmat bucăți de niște puteri supraomenești. Numai un cutremur de pământ a putut sdrobi și îngrămădi un munte astfel, pe cum era piatra din valea aceasta.

Vântul sufla acum atât de inverșunat, încât nu ne mai auziam vorba de sgomotul, ce-l făcea în infundătura de dinainte. Puterile ne erau sleite de oboseală, păpușii plini de apă și degetele înghețate pe bățele de arin, pe cari le tăiasem încă jos în valea Cârțișoarei.

— Nu mai este de mers zise aci unul, să ne întoarcem îndărăpt până ne mai putem. Ori nu vedeți ce-i aci?

Eram tocmai la piciorul Paltinului. Vârful lui forma granița între țara noastră și țara românească și de acolo perspectiva ni-se oferea în două direcții: Cătră Ardeal și Țara românească.

Împrejurarea aceasta ni-a făcut să nu ne mai temem de nici o primejdie și să ne adunăm și resturile puterilor pornind pe plaiu la deal, care ne ducea oblu la vârf. Pe munții de alături stau nori incremenți, iar de pe vale veneau cătră noi alte neguri ca niște bălauri flămânzi.

Grăbeam cât puteam pe plaiu în sus, căci voiam să ne refugiem dinaintea negurilor, ce veneau dela șes și erau în călcăiul nostru. Pe munte însă de abia în patru

brânci puteam merge, de oblu și repede ce era. La un cias d. a. am rășbit în sfârșit la vârf. Eram pe granița dintre două țări și morți de obosala cum eram, ne-am adunat grămadă după spinarea unei stânci, care ne scutea de vântul, ce bătea înghețând bruma de pe iarba mare de aci.

Ce privește ar fi de aici în zi cu soare! Să te uiți peste lume dela o înălțime de 2500 metri!

Așa era ceva îngrozitor. Cât despre România perspectiva era fermecătoare. De undeva de după nor un colț de soare cu raze bogate se varsă peste pădurile fără sfârșit, iar pe coastele verzii dela vârf stânci singuratiche răsar, mărunte, părăsite.

Durere, că și priveșteasta aceasta spre România a fost de scurtă durată. Nici bine nu ne-am așezat și negurile, ce veneau după noi au ajuns în caldarea dela poalele Paltinului. O grozavă rotire de nori se începe sub noi, în care vântul sufla șuerând. Apoi suluri de suluri se ridică cătră vârf și ca apa ce dă peste țarm și se scurge peste câmp, așa se varsă peste dunga de munte povoiul de nori, pornind de aci la vale pe văi.

Noapte se făcu în jurul nostru, văzduhul ciocote de nori, apoi începe a niuge des. Vântul ne îngheață și lacrimile pe obraz. O sută de pași vom mai fi mers și am perdut plaiul și semnele, și groza ne-a pironit pe loc singuri în noapte, ninsoare și vânt.

Am pierdut calea și îndărăpt Pe țancuri și stânci orberând și strigând după omul, ce ne-ar da adăpost, am umblat cu puterile, ce ni le a dat desperarea, până cătră seară, când prin nori am zărit oglinda iezărului Bălea..

Ce somn am mai tras în casele societății carpatine! Și ce veselie și petrecere în cealaltă zi! Căci și acestea trebuiau să fie în proporția primejdiei, din care am scăpat.

(Va urmă.)

Dr. Octavian Prie.

Epigrame.

De divis.

Pe Parnas de mult și zeli
Es-surgeau din timp în timp
Astăzi însă pentru „aer“
Mulți poeți escurg pe Olimp.

Dela clinică.

Buletinul clinic serie
Căst an mulți fură operați,
Cari aveau idea fixă:
Să se cheme „moderați“.

Mai la vale amintește
Despre-un soi de pacienți
Ce-apărură astă-vară
Si se chiamă „intrezigenți“.

Dr. Birlea.

Români replantați viile cu altoi dela firmă Română!

„MUGURUL“Insoțire economică Elisabetopol-Erzsébetváros.
(Kis-Küküllő v.m.)☐ ☐ **Altoi de vie!** ☐ ☐Calitate distinsă — pe lângă celea mai moderate prețuri
soiuri de vin de masăVită americană cu și fără rădăcină, Ochiuri de altoit,
Viță europeană cu rădăcină

— se află de vânzare la —

Insoțirea economică

„MUGURUL“

Elisabetopol-Erzsébetváros.

Material disponibil în altoi peste

≡ **trei (3) milioane.** ≡

Școlile noastre de altoi n'au fost atâcate de peronosporă.

Altoii sunt desvoltați la perfecțiune!La cumpărari pe credit cele mai ușoare
condițiuni de plată.La cerere prețurent și instrucțiuni gratis și franco.
(104) 24 ?

Români! Trimiteți băieții la cursul practic de altoit.

Români! sprijiniți firmele românești că numai acelea vă vreau binele!

Prima condiție de reușită este de a folosi material solid!

Singurul institut de asigurare ardelean

„Transsylvania“

SIBIU

Strada Cîsnădiei 5.

Strada Cîsnădiei 5.

recomandă

☛ **Asigurări împotriva focului** ☛pentru edificii, recolte, mărfuri, mașini, mo-
bile etc. în condiții avantajoase și cu
premiu ieftin.☛ **Asigurări pe viață** ☛(pentru preoți și învățători confesionali romani
gr.-cat. **avantajii deosebite**) pe cazul morții cu
termin fix, cu plată simplă sau dublă a capitalului, asig-
urări de penziune și de participare la câștig, asig. de zestre
și asig. populare pe șose de înmormântare. Mai departe
contra **accidentelor, infracției (furt prin spargere) asig.**
p. pagube la apeducte.

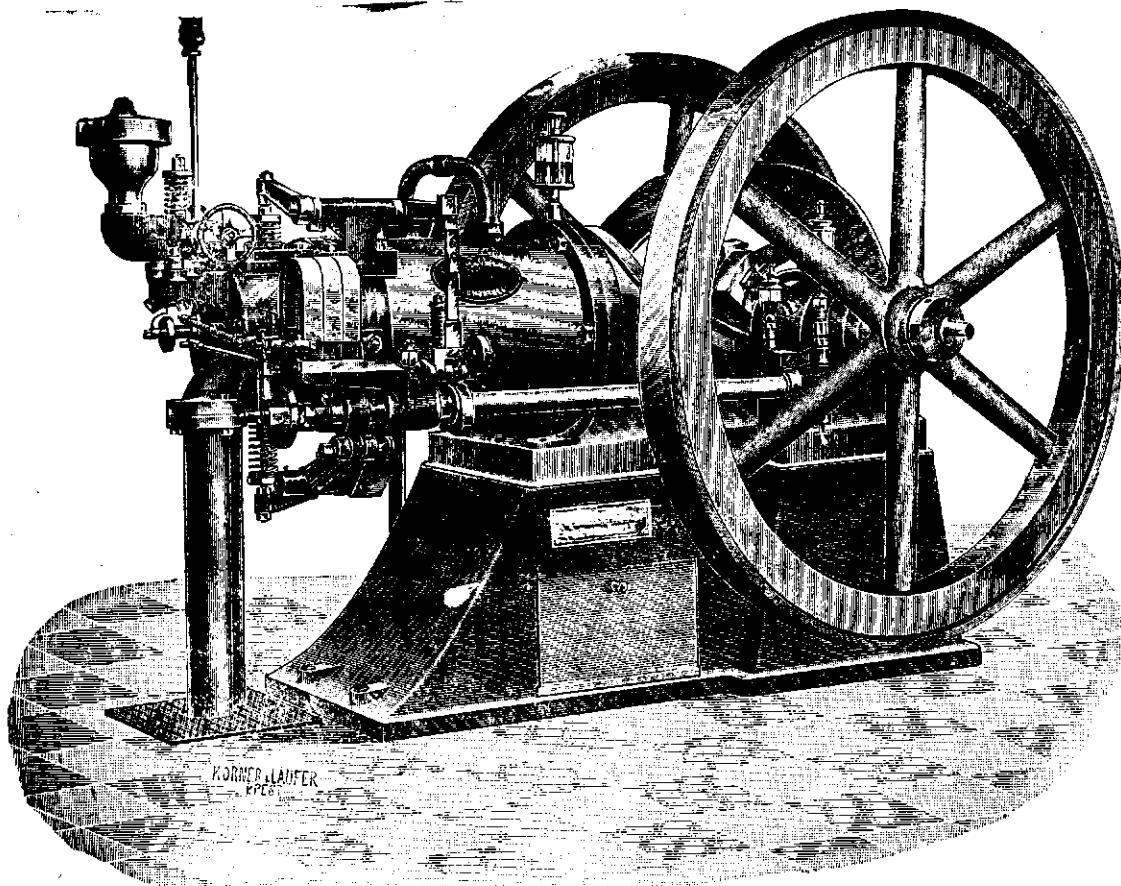
Sumele plătite pentru pagube de foc până la	
finea anului 1910	K. 5.008.540 78
Capitale asigurate pe viață achitate	4.834.801 12
Starca asigurărilor cu sfârșitul anului 1910	
foc	119.839 992 —
viață	11.020.266 —
Fonduri de întemeiere și de rezervă	2.428.317 —

☛ **Prospecte și informații se dau gratuit în**
birourile Direcțiunii și la toți agenții.Persoane versate în achiziții cu cercuri bune de
cunoștință se primesc în condiții favorabile în
serviciul institutului.

15 15-?

≡ **Sprijiniți industria română!** ≡PRIMA FABRICĂ ROMÂNĂ DE MAȘINI
din Austro-Ungaria**EUGEN NICOLA**

Blaj—Balázsfalva.

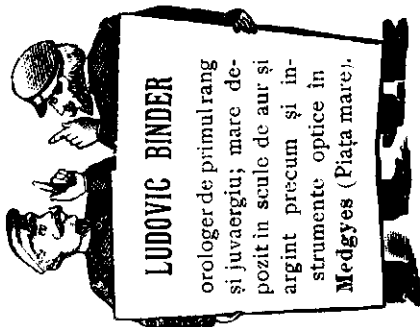
Subscrisul recomandă celea mai
practice **pluguri și mașini eco-
nomice.** În depozitul meu se află
totdeauna gata celea mai renumite
motoare de benzin, locomobile
și garnituri complete pentru
imblătit cu motor. Motoare
de benzin stabile, motoare
pentru gaz sugativ. Mori de
măcinat și tot felul de mașini
economice, pe cari le vând cu**prețuri moderate și condi-
țiuni de plată favorabile,
în rate.**≡ **Cea mai mare garanță.** ≡Nime să nu-și cumpere pluguri
sau mașini economice până nu cerească
la firma**Eugen Nicola**prima fabrică română de mașini
în Blaj—Balázsfalva.Deslușiri și informațiuni se
dau gratis.

(38) 47 - 52

≡ **Sprijiniți industria română!** ≡

Prețuri fixe, solide!

Recomandă atenției On. P. prăvălia sa bine aranjată. Marc. asortiment în Cadouri de Crăciun și de Anul nou.

(99) 14-26

Serviciu culant!

Cadou de sărbători!

Admirabilul tablou

Din suferințele noastre,

Reprezintă un moment dureros din viața noastră. — Mărime 44/18 cm.

Se află de vânzare la *Librăria Seminarului teol. gr.-cat din Blaj.* — Prețul freat 220 cor.

Atragem atențiunea

la pepiniera „Domeniului românesc din Bobâlna“ lângă Orăștie, a cărui proprietar e *Dr. Aurel Vlad.* unde se află de vânzare pentru primăvara anului curent un (1) milion

altoi de vie americană,

din calitățile (soiurile) cele mai distinse pentru vin și masă, pe lângă celea mai moderate prețuri. — Viță americană cu și fără rădăcină și ochiuri pentru altoit din toate varietățile (soiurile) încă se află de vânzare.

Fiind pepiniera noastră bine îngrijită, n-a fost atăcată de peronosporă, altoii sunt desvoltați la perfecție. Pentru altoii liferați din pepiniera noastră garantăm, că soiurile sunt curate.

La cerere să trimită *franco și gratis catalogul* despre altoi de viie cu prețuri și cu îndrumări practice pentru plantarea și lucrarea nouelor vii.

Proprietarii de vii să se adreseze cu încredere deplină la (19) 7-45

Administrația „Domeniului din Bobâlna“

Bâbolna u. p. Szászváros.

Un admirabil tablou după originalul marelui pictor *Obedeanu* reprezentând pe:

MIHAI-VITEAZUL

Cel mai războinic voevod, ne pare din acest tablou cu o putere de sugestie extraordinară. Se află de vânzare la *Librăria sem. teol. gr.-cat. din Blaj.* — Prețul tabloului cor. 150 fil.

Városmajor-Sanatorium și Hydrotherapie

26 odăi aranjate foarte modern, supraveghiere medicală constantă.

Telephon 88-99.

Birou central, stabiliment medical: **Budapesta, Ferencz-körut 29.**

Consultațiuni dela orele 8-9 a. m. și 4-5 p. m.

(3) 5-52

Director-șef

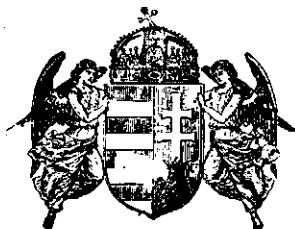
Dr. Cosmutza.

La expozițiunea milenară din Budapesta dela 1896 premiat cu medalia cea mare.

Turnătoră de clopote și fabrica de scaune de fier pentru clopote a lui

Antoniú Novotny

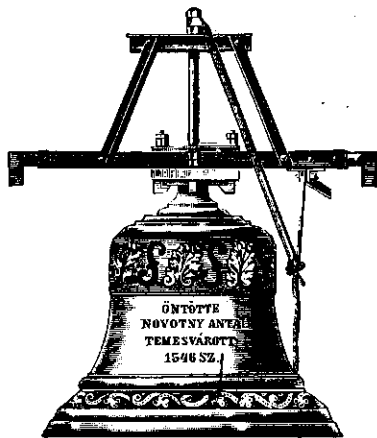
în **Timișoara-Fabric** 4 7-52

se recomandă spre pregătirea clopotelor nouă, pe cum la turnarea de nou a clopotelor stricate, mai departe spre facerea de clopote întregi armonioasă, pe lângă garanție pe mai mulți ani, provăzute cu ajusturi de fier bătut, construite spre a le întoarce cu ușurință în ori ce parte, îndată ce clopotele sunt bătute de o latare prin aceea ce sunt mântuite de crepare. — Cu deosebire recomand

□ elopotele găurite □

de mine inventate și mai de multe ori premiate, cari sunt provăzute în partea superioară ca violina — cu găuri după figura S și pentru aceea au ton mai intensiv, mai limpede, mai plăcut și cu vibrarea mai voluminoasă, decât cele de sistem vechiu, așa că un clopot patent de 327 kg este egal în tonul unui clopot de 461 gk. făcut după sistemul vechiu. Mai departe se recomandă spre facerea scaanelor de fier bătut, de sine stătătoare, — spre preadjustarea clopotelor vechi cu ajustarea de fier bătut — ca și spre turnarea de toace de metal.

Prețcuranturi ilustrate se trimit la cerere gratuit și franco.

E dușmanul său propriu

Cel-ce vrea să-și planteze viie și nu cere mai înainte oferte de vițe de viie americană și de nobilitarea vițelor dela (15) 3-10

A apărut

Apostolul

sau Faptele și Epistolele sf. Apostoli f° 4.

Prețul leg. în piele 22 cor. leg. în lux face 44 coroane.

Frideric Ipsen și soțul.

Depozit special de ghețe în Sighișoara, — Medgyes (Piața mare Nr. 26), — Brașov.

Specialitate: } Prețuri la pereche:
Ghețe sanitare pentru copii. } Cele mai bune 16 cor. 50 fil.
De gală . . . 20 „ 50 „

Box Calf cu găitane; Americani cu talpă dublă pentru Domni 16 coroane 50 fil.

„Prețcurant gratis și franco“

(98) 14-26

A. Borza profesor a dăruit: 50 spec. de numuliți, melci, scoice, fosile terțiere dela Tatabánya.

10 specii de Cefalopode jurasice dela Piszke, și multe petrificate din jurul Buda-pestei.

Șisturi cristaline dela Intregalde și o colecție de roze vulcanice dela Văcz.

300 de plante mai rari din Transilvania etc.

D-nii *Sergiu Catilina* și *Ioin Domșa* apoi studenții *E. Moldovan* (II) *Pavel Baciuc* (V) și *V. Biliu* (VII). câte-o pasăre. Acest din urmă a dăruit o gaită de Siberia, (*Nucifraga caryocatactes platyrhynchus* Bohm) care se abate foarte rar pela noi.

Aurel Pop (stud. VIII.) a dăruit 20 de plante colectate pe Retezat, și mai multe minerale dela Gbelar.

Mulțumesc tuturor donatorilor pentru darurile frumoase. Mă folosesc totodată de acest prilej ca să fac apel călduros către toți binevoitorii noștri și iubitorii culturii românești, să trimează ori-ce obiect de valoare din domeniul naturalelor la muzeul nostru (Direcțiunea gimnaziului — ori subscrișul, Blaj, Balázsfalva), unde va fi grijit cu pietate, va fi studiat și expus, spre învățătura tinerimii școlare, a marelui public și a învățaților. Obiectele mai de preț vor fi răscumpărate și cu bani.

Intemeietorii acestui Muzeu au avut înaintea ochilor mărețul ideal, de-a aduna la un loc toate comorile pământului ardelenesc, animale, plante, minerale, stânci și fosile, scăpându-le de perire și din mâinile altora. Acest idealism, această mândrie națională desinteresată a îndrumat către „*Muzeul național*” din Blaj — cum mulți idealști îl numeau în deceniile trecute — atâtea minerale prețioase, atâtea oase fosile de mare preț și însemnătate științifică, pe lângă multele obiecte de arheologie.

Publicul nostru românesc este rugat să sprijinească Muzeul de naturele din Blaj cu aceeași bunăvoință, cu o mândrie națională pe cât se poate încă și mai conștie decât a generațiilor trecute.

Trimiteți în acest templu al științelor naturale, tot ce credeți, că poate adauge ceva la cunoașterea țerii noastre. A fost de ajuns să privim, cum „pământul și moșia” noastră au fost studiate în trecut aproape numai de alte neamuri, umplându-și muzeele lor cu mineralele noastre de toată frumuseța, cu fosilele rari ale acestui ținut, cu animalele și numeroasele plante, cari constituie fala și bogăția pământului acestuia. Orice obiect va fi bine primit și adăugat la bogatele colecții deja existente. Alte mijloace și ajutoare încă sunt binevenite.

Muzeul din Blaj este mai mult decât un muzeu școlar, înzestrat cu materialul intuitiv atât de necesar în învățământul modern despre natură. În pornirile de până acum și în gândul conducătorilor va să fie un muzeu provincial înzestrat cu colecțiuni sistematice pe cât se poate de complete, din toate împărățiile naturalelor. Până când Muzeul Asociației tinde mai mult să adăpostească obiectele de artă și etnografie, apoi rămășițele trecutului nostru istoric, Muzeului nostru îi revine îndatorirea să fie cămara bogățiilor firești ale țerii noastre — împreună cu muzeele altor licee românești.

Prin muncă stăruitoare, prin jertfa românilor de bine, a elevilor și a foștilor elevi dela instituttele Blajului, către cari ne îndreptăm: glasul nostru în primul rând se va împlini și visul acesta, ne vom înjgheba un muzeu ca toată lumea. În veacul de acum a luminii și a culturii nu ne mai putem lipsi de acest semu și mijloc al culturii mai înaintate.

Așteptăm deci și primim cu mulțămărie ori și ce dar!

Observ în urmă că muzeul este deschis pentru public ori și când.

Alex. Borza

prof. și custode al muzeului.

Convocător.

P. T. Domni membri și binevoitorii Casinei române din Blaj sunt prin aceasta respectuos rugați a lua parte la a XVI-a adunare generală, care se va ținea, *Duminică în 25 Februarie a. c. la 10 ore a. m.*, în localul Casinei cu următoarea

Programă:

1. Deschiderea adunării
2. Raportul general al Comitetului.
3. Raportul cassariului.
4. Esmiterea al lor două comisuni; una pentru cenzurarea raportului general, și alta pentru cenzurarea rațiunilor, a proiectului de buget și pentru înscrierea de membri noi.
5. Raportul comisiunilor
6. Intregirea Comitetului prin alegerea unui notar.
7. Esmiterea al lor doi membri pentru verificarea procesului verbal.
8. Eventuale propuneri.
9. Inchiderea adunării.

Din ședința comitetului Casinei rom. din Blaj, ținută în 31 Ianuarie 1912.

Dr. Isidor Marcu, Ioan Fodor,
președinte. notar

Noutăți.

Bravilor teologi dela Oradea-mare li-se trimite următoare depeșă:

Cu prilejul actului de nemai pomenită barbarie săvârșită față de cei 16 clerici români uniți ai seminarului romano-catolic din Oradea-mare, protestăm plini de revoltă, în contra tendințelor de-a se folosi școlite preoțești romano-catolice, hrânite și din munca și sudoarea românului, pentru umilirea și distrugerea neamului nostru. Înțierăm aceste tendințe în numele Evangheliei lui Hristos, care nu admite *nici uciderea, nici încătușarea conștiinții popoarelor.*

Celor 16 frați le trimitem, pentru demnitatea cu care au știut să apere dreptul firesc al limbii noastre scumpe, dragostea noastră, asigurându-i că, că deși divizați în 2 confesiuni, noi toți, Români toți, suntem și vom fi totdeauna absolut solidari într-o apărarea patrimoniilor sfinte ale sufletului nostru românesc comun. Sibiu, în 1/14 Februarie 1912. *Clericii seminarului „Andrei Șaguna”.*

Veste bună. Spect. Domn Ladislau Popa, major pens. de naștere din Dumbrău domiciliat în Brașov, cu cinste și fală ține

la satul său natal, și la poporul din care a eșit. De multe ori îi place chiar a să și lăuda cu Dumbrăvenii săi.

Ba de câte ori își cercetează satul, pe an de 2—3 ori, cercetează biserica și școala, și se bucură când vede că sunt în ordine. Se interesează de tot ce se petrece și petrecut în comună, stă de vorbă cu toți, dându-le sfaturi bune și înțelepte, stăruind ca tot ce e bun, să se facă mai bun, iar ce e rău, să se îndrepteze.

Dragostea ce o are față de satul său, nu stă însă numai din vorbe, ci și-o arată și în fapte.

În anul școl. 1910/11, la 4 copii săraci, cari învățau bine le-a donat câte 1 c. Cu ocaziunea examenului a împărțit între băieții de școală mai multe cărți de citit prin M. O. D. Gavril Pop. protopop tract. a donat 10 c. la văruiatul și reparatul bisericii. A donat 1 c. cu scop de a să mai colecta pentru procurarea unei cruce în școală.

În anul școl. 1911/12 a provezut 4 băieți de școală cu toate cărțile necesari. Trimite un exemplar din „*Libertatea*” cu adaurile ei pentru tineret.

A pus bază unui fond bisericesc, (a cărei destinațiune îi este rezervată) donând 177 cor.

Fie ca faptele Spect. Domn major Ladislau Popa să-și aște resunet și la alți mulți, iar dânsului spre mângâiere sufletească. Și eu în numele curatoratului și senatului școlastic din Dumbrău îi exprim sinceră mulțumită. Dumbrău 5 Februarie 1912. *Vasilie Crișan*, preot gr. cat.

Moștenitorul tronului austro-ungar în Rusia. După știri din Viena arhiducele Francisc Ferdinand va înapoița în luna Maiu vizita marelui duce Vladimirovits în Carskoje-Selo. Moștenitorul tronului austro-ungar va fi în tot timpul petrecerii sale în Rusia, oaspele Țarului Rusiei.

Concurse. Pentru stațiunea de învățător din comuna Șarmaș, districtul protopopesc Giurgeu, se publică concurs cu terminul de 29 Februarie n. 1912; — pentru stațiunea de învățător din comuna Ghisasa-de-sus, districtul protopopesc Sibiu; — pentru stațiunea de învățătoare din comuna Gilău, districtul protopopesc Cluj; — pentru stațiunea de învățător din comuna Ibiștești districtul protopopesc Reghin; — pentru stațiunea de învățător din comuna Săscior, vicariatul Făgărașului; — pentru stațiunea de cantor-învățător din comuna Balintfalău districtul protopopesc Muraș.

Concurs. Pentru ocuparea postului de medic cercnal din *T-hanul vechiu* (cottul Făgăraș) la care aparțin 5 comune compacte române cu o populație de 9910 suflete, s'a scris concurs până la 22 Februarie n. a. c. Suma tuturor venitelor stabile face 2620 cor. anual, 4 evinvenale de câte 200 cor. și 2 stânjeni de lemne în natură. După părerea unor competenți, noul medic poate avea încă un venit lateral de 9—10 mii cor. anual. Este dorința de obște ca acest post să fie ocupat de un medic, român vreuic.

Doi băieți

din casă bună cari să fie absolvat cel puțin 2 clase gimnaziale se primesc ca învățăcei în legătoria de cărți a lui **Ioan Domșa** din Blaj.

Partea Literară.

VOEVOZII.

Povestire originală a „Unirii“.

de Dela Bistriță.

PROLOG.

(Continuare).

— Mi-ai jurat credință... N'ai ținut Bogdane; mi-ai jurat dragoste... Nu mi-ai dat-o, Bogdane... Eu te iert!... Judece-te pentru aceasta Dumnezeu!..

Dar ce-i drept Bogdane, n'ai avut milă de mine, oh, n'ai avut!..

Imi pare rău, dar ce's eu de vină? Zi-mi numai, cu ce te-ai ales din întunerecul vieții tale? Și n'am voit eu să te întorc din calea ta rătăcită? Spune-mi, n'am voit?... În loc să mă fi ascultat ca pe o nevastă, ce te iubeste și-ți dorește binele, tu mă palmuiai, mă înșăcai de păr, și așa mă învârtiai în jurul calomului, până-ce amțețeam....

Îți aduci aminte?... Și de câte-ori nu m'au scos arnăuții din mâinile tale, Bogdane? — cari de nu-mi săriau într'ajutor, astăzi nu mai eram pe lume!.. Și le-am suferit pe toate! Și mi-am păstrat cinstea, mi-am păstrat credința, ce și-am jurat-o!..

Ori nu-i așa?... Și aceasta-i ce mă mai mângăie acum după atâtea suferinți!.. Asta, Bogdane!..

Doamna se scula amețită. Un val de sânge năvăli în tâmpile ei, sbuciumate de gânduri amaritoare. O durere de cap începuse să-i răscolească creierii. Cu mâinile albe caută să-i răcorească pojarul frunții aprinse Doamna, cu mâinile împreunate, tugenunchie înaintea Născătoarei, să se roage. Și șoptele ei rugătoare păreau mai mult o oftare adâncă, un murmur tainic, ce se îngână duios cu pacea sfântă a nopții. Și de sus, simțea cum picură în sufletul ei, roua dulcilor mângăieri cerești.

Peste un fir de vreme somnul tură ochii Doamnei. Iar ingerul ei, ce-i umblă în preajmă, o luă de mână, s'o ducă în lumea visărilor de aur.

Peste tot domnea vraja nopții, plină de visuri și de taine.

* * *

A doua-zi era tot cald și frumos. Soarele își oglindea chipul bălai în stropii de rouă, strălucind ca mărgăritarele. Zefirul aducea din depărtări pe undele sale mângăierea primăverii. În parcul domnesc, prin ciresii și zarzarii înfloriți, doineau cinteții și scatii. Livada, mândră ca un colț de rai, era plină de miros dulce de lăcrămioare și viorele.

Ici-colo prin florile oacheșe, mai auzi ai câte-odată zumzetul albinei, ce culegea mierea din caisul florilor.

Prin aleele parcului se primbla Doamna, plină de zimbet și voie bună. După o vreme se așează pe o laiță, prididită sub ramurile unui nuc bătrân.

Ii veneau gânduri din vremile trecute. „Acum șapte ani, tot pe laița aceasta șezusem, — gândea în sine — alături de Bogdan. Era întâia noastră întâlnire. Cel dintâi foc se trezi atunci în inimile noastre... Imi aduc bine aminte — chiar de cuvintele lui. Cum

au trecut acele vremuri! Azi am rămas singură, singurică pe lume!“

Pe prundișul mărunt, presurat pe cărărușele parcului, se auzia umbletul unor pași grăbiți. Peste o clipă, în fața Doamnei stătea un arnăut, care descoperindu-și capul, grăi:

— Trăiți Măria Voastră, a sosit un boer la Curte.

— Ce boer?

— Trăiți, Măria Voastră, n'am știință.

— A venit călare ori pe jos?

— Trăiți, Măria Voastră, a venit cu rădvanul.

— Zi-i, că-l poftesc în grădină.

— Bine, Măria Voastră.

Arnăutul se îndepărta. Doamna rămase pe gânduri. Ori-cât se gândea, nu-și putea da seama, ce boier s'ar abate la dansa, în faptul dimineții.

Doamna rămase confundată cu gândul, cu privirea în icoana noului sosit, ce venea încet-încet pe cărărușă. Boerul era îmbrăcat într'un contăș roș, cu un șir de găitane negre, prinse în nasturi lucitori.

Era de o statură înaltă și subțire, cu o față senină, cu un zimbet prietinos în ochii căpriei, cu barbă scurtă, cu mustețe lungi, răsucite, cu plete crețe-castanii, ce curgeau în valuri de sub căciunița cu surguciu din pene de cocor. Boerul aducea de mână un băiețel de vre-o cinci primăveri.

Doamna nu cunoscuse la întâia privire nici pe boier, nici pe curcon. Își aducea numai aminte, că zărise cândva, de demult, acest chip de om.

— Bine te-am găsit Măria Ta. — zise boerul cu bunătate, dând binețele cu Doamna.

— Bine ai venit sănătos, — dar cu cine am cinstea să vorbesc?

— Vezi, cum m'ai nitat!..

Doamna îl măsura cu ochii. Părea, că cearcă a desgropa din întunerecul trecutului această ființă uitată, dar ori-cât își răsfoia mintea, nu putu da de urmă.

— Poate, că te cunosc... dar să ierți, că nu-mi aduc aminte...

— Mi-a fost dor, și-am venit să te mai văd, cum te mai lauzi, cumnată Ruxandă? Ești sănătoasă?

— Mulțumesc.

Doamna, înlemnind de mirare, privea cu ochi mari, întrebători, când în ochii boerului, când în ochii copilului.

Boerul zimbea. În colțul buzelor și în tremurul genelor par'că mijea un zimbet cu două înțelesuri.

Remaseră tăcuți, privindu-se lung. Numai princhindelul privea stielnic și neîncrezător în ochii Doamnei.

— Ți's cumnat după soț. Eu cu Bogdan am fost frați vitregi. Amândoi avurăm de tată pe Ștefan Vodă.

— Și cum îți zice?

— Rareș.

— Aha!.. Rareș!.. Da!.. Par'că îmi aduc aminte. Te văzusem acum cinci ani, când te însuraseși cu jupânița Maria. Ea-i sănătoasă?

— Sănătoasă, mulțumesc.

— Zău că nu te-am cunoscut... Cum se schimbă omul în cinci ani! Și de ce n'ai tras niciodată pela Curtea noastră?

— Bucuros ași fi tras cumnată, dacă între mine și între Bogdan nu s'ar fi iscat niște neînțelegeri!..

— Da, am auzit. De când te-ai răshoit cu Bogdan...

— Da, de atunci.

— Dar, șezi colea pe laiță, să mai vorbim ceva... A cui e bobocul acesta?

— Al meu. Ia pupă mâna Ionică, *) mătușicăi Ruxanda.

— Să-ți trăească, că tare-i frumos bobocul, să nu fie de deochi... Bine îți mai seamănă!

Rareș se așează alături de Doamnă, pe laița umbrită de crengile verzi ale nucului bătrân.

Ionică pe loc sărută mâna mătușicăi, pe când ea îl ridică în brațe și-l puse pe genunchi. După un fir de vreme, Ionică alintat cu dulce gingășie de mătușică-sa. Își topi sticala și își alipi căpușorul la sinul mătușei, care-i săruta cu foc obrazii rumeni și plini, și îi dezmiarda șuvițele părului lung și aurii.

(Va urma).

Patronii gimnazului și însemnătatea lui Petru Maior.

— Discurs rostit la ședința festivă a tinerimii gimnaziale din loc în 12 Februarie 1912. —

„Aduceți-vă aminte de mai marii voștri cari v'au grăit cuvântul lui Dumnezeu și privind la capetul vieții lor, să le urmați credința“. Astfel s'a cetit azi în epistola sf. apostol Pavel către Evrei (c. 13 v. 7.) Sunt cuvinte, prin cari ne îndeamnă sf. biserică, să cinștim memoria „aleșilor lui Dumnezeu“, pe cari ni-i pune ca model de viață, în vederea mântuirii sufletului. Cuvintele: „să le urmați credința“ în simplitatea lor arhaică, ne străbătu cu o putere de neînchipuit, întreagă ființa. Ne șoptesc par'că de o singură cale bună și folositoare: „a urma credința mai marilor noștri“, a sfinților, cari toată viața au muncit pentru binele omenimii și au servit cu devotament lui Dumnezeu. — Ce conglăsire fericită între aceasta învățatură a sf. biserici și între principiul laic cu privire la viața popoarelor: „popoarele se susțin la viață, prin cultul desinteresant al eroilor lor și prin finerea cu tărie la credințele lor“.

Sf. biserică sărbătorește azi memoria alor trei „luminători ai lumii“: Vasile Marele, Ioan Gură de aur și Gregoriu Teologul, cari prin operele lor monumentale, prin graiul lor fermecat au apărat biserică lui Hristos de valurile cutropitoare ale ereticilor și au ales credința cea dumnezească, lăsându-o posterității în adevărata ei strălucire. De o însemnătate deosebită sunt acești 3 sfinți pentru noi: Ei sunt patronii gimnazului nostru. Ei formează deci culmea idealismului și desinteresului spre care trebuie să țintească o tinerime. — De fapt, care este problema cea mai însemnată a școlii, dacă nu a forma oameni idealști și iubitori de muncă desinteresată! Singur, munca desinteresată poate însemna ceva pentru progresul societății de azi a cărei deviză-i: escelsior, escelsior!

*) În timpul celor două domnii al lui Rareș, domnește și fiul lui din flori, chemat Iancu Sasul. Se ocroti în 1582 la Poloni, cari fără temei îl decapitară la Lemberg. (Vezi N. Iorga. Istor. rom. în chip. și icoane) pg. 42.

Apoi, individul idealist, va întruni toate atribuțiile unei vieți bune și plăcute lui Dumnezeu: o iubire desinteresată de Dumnezeu și de aproapele, o umilință apostolică și alte însușiri pe cari le-a predicat omenimii Isus Mântuitorul și cei 12 ucenici din Galilea.

În Vasile Marele, Ioan Gură de aur și Gregorie Teologul, aflăm întruchipată cea mai însemnată problemă a educației de azi, fiind ei modele clasice a celor mai înalte nisuiți omenesti. Vouă deci, „capetenia învățătorilor cum vă numește biserica în condacul ei de azi, și patronilor noștri, vă închinăm sârbătoarea de azi!

Credincios povețelor sf. apostol Pavel, de a ne aduce aminte de mai marii noștri și a le urma credința, fie-ne permis a scoate din trecutul nostru bisericesc-cultural o personalitate, care cu drept cuvânt se numește un mai mare al nostru și e vrednic — per eminentiam — a ne aduce aminte de el, personalitatea lui *Petru Maior*. Este Petru Maior o personalitate rară, care alături de ceilalți 2 „luceferi blăjeni”: Clain și George Șincal, a fost trimis de providința divină cu ramul verde de maslin, semn al redșteptării noastre la viață.

El este un erou al nostru în care s'a concentrat toată energia poporului român înăbușită de veacuri și s'a revărsat în forma deamă a culturii, ca un memento pentru cei ce ne desprețuiau... Nu se putu opune nimic acelei deslănțurii a forțelor intelectuale a unui popor! Nu, căci s'a împlinit aceea deslănțuire conform legilor eterne ale firii și în numele adevărului și culturii... Tăria adevărului e mai mare ca tăria stâncilor de granit, strălucirea luminii culturii este mai orbitoare ca strălucirea soarelui ceres!

În a II-a jumătate a veacului XVIII-lea, pe când în principate vegeta o mișcare literară de tot potolită, pe atunci în Ardealul nostru, sub influința binefăcătoare a școlilor din Blaj, se porni un nou curent în literatură, care aduce cu sine regenerarea noastră națională. — Prin scrutări anevoioase în trecutul nostru bisericesc și național, prin studierea limbii și-a trecutului ei le succede celor 3 dascăli blajeni: Sam. Micu Clain, George Șincal și Petru Maior, a afla puterea miraculoasă, care trezi din letargia-i seculară un neam întreg: *latinitatea originii și a limbii noastre*. De fapt, aceasta a fost puterea, care a pus în fermentație idei și sentimente, din cari s'a cristalizat noue idealuri de viață pentru neamul românesc!

La scrierile acelei vremi din principate, era ce e drept multă iubire de limbă românească, preferându-o limbii grecești ce domnea la curte și în clasele înalte, le lipsea însă iubirea înălțătoare de neam și un impuls mai puternic de a scoate la lumină idei și adevăruri noue. Nu aflăm la ei iubirea fanatică de neam și moșie a Costineștilor și a celorlalți croniciari ai veacului XVII-lea, cari, ce e drept, cu modeste pregătiri științifice, dar numai și numai cu puterea iubirii de neam, au pus bază literaturii românești

Ce minuni nu puteau face cei 3 călugări blăjeni, cari erau înzestrați cu o puternică iubire de neam, cu înalte pregătiri științifice și în fine cu deosebitul curaj și prudența de a scrie în acelea vremi.

Pentru învățații străini din acelea vremuri viața Românilor, datinile și istoria lor era o „terra incognita”. Limba românească, îmbrăcată în caracterele cirilice, de tristă pomenire, nu prezenta nici un interes pentru filologie, era trecută pur și simplu de limbă slavică. — Nivelul cultural atât la noi cât și în principate era pe un grad de tot inferior.

Iată două rele mari, cari îndeamnă la muncă desinteresată și pe P. Maior „cel mai filosofic în înțelegerea subiectului său”, (Iorga Ist. lit. veac. XVIII-lea), dintre cei 3 regeneratori.

Născut la 1754 în Căpușul de Câmpie, urmă studiile la Oșorheiu, Cluj și Blaj. La 1775 fu trimis la Roma, unde zelul lui neobosit îl conduce prin muzeele bogate ale Vaticanului, în cari află multe, multe despre trecutul nostru. Răntors, funcționează ca profesor la gimnazul nostru 4 ani. Apoi fu denumit de protopop în Reghin, unde petrecu în mijlocul poporului, având ocazie să-l cunoască și să învețe a-l iubi într'atâta, încât să-și poată jertfi toată viața, ce-i mai resta, acestui neam năcăjit.

În 1809 fu ales de censor și corector la crâiasca tipografie din Buda, unde împrejurările îi permiteau să se ocupe mai intensiv cu literatura. Cea mai ferbinte a lui dorință era acum să poată da lucruri folositoare clerului și neamului său. „Să cade — zice el — pururea și necurmat a să da poporului învățătură pentru ferirea de păcate și sporirea în fapte bune”. — În vederea acestui scop scrie el „*Propovedanii la îngroparea morților*” apoi „*Didachii sau învățături pentru creșterea copiilor*”, căreia îi dă o importanță de tot mare. El dedică aceste „*Didachii*” preoților „cari — zice el — nu fac numai meșteșug de trai din chemarea lor” legându-le de suflet a strecura în inima părinților datoria „cea pentru creșterea copiilor”. Pentru a da mână de ajutor preoților în munca lor grea, scrie el „*Predici la toate Duminicile și Sârbătorile de peste an*”, în cari espune cu multă căldură tot ce crede el mai folositor Clerului și poporului său. Așa, lucruri dogmatice și de morală, chestii sociale până și chestii claselor muncitoare, „înmulțiți — zice el — boltele și negoațele, dar nu cu lipsa și foamea altora”. Tot în vederea educării neamului său traduce el celebra epopee a lui Fenelon, *Télémaque*, care avu o mare influență și asupra vederilor lui sociali-culturali.

Dupăce în acest fel înțelese el, că-și poate ajuta neamul său, continuă șirul operelor sale cu vestita „*Istoria pentru începuturile Românilor din Dacia*” în care — sub deviza, cu anevoie este a nu grăi adevărul — tractează cu multă căldură și cu aparat științific, originea Românilor și formarea poporului român în Dacia. Precum ne spune în prefață, el scrie această istorie ca răspuns nedreptilor defaimatori ai neamului său, cari nu vedeau cu ochi buni semnele de viață ale Valachilor. O scrie — după cum tot el ne spune — „ca văzând Românii din ce viață se trag, să se îndemne într'u omenie și bunăvoință ale urma”. Cartea aceasta a produs o adevărată revoluție. Esercie o influență de tot entusiastă asupra Românilor de pretutindeni, atrăgând în aceiași vreme atenția străinilor asupra noastră. (Densușan).

O altă operă, asemeni de importanță foarte mare este „*Istoria bisericească a Românilor atât a acestor dincoace cât și acelor dincolo de dunăre*”. Dacă nu îi succede (Iorga Ist. lit) să ne dea în aceasta lucrare o istorie completă și unitară a bis. Românilor, avu deosebitul merit de a aduna multe și prețioase documente, pe cari le feri de perzare. El a fost, cel dintâi care a îmbrățișat călduros întreg trecutul nostru bisericesc.

Petru Maior nu mai puțin s'a distins și pe terenul filologiei. Având însărcinarea de-a continua faimosul lexicon de Buda început încă de Clain. Își câștigă frumoase cunoștințe filologice. Încă la începutul acestui lexicon scrie el un tratat *despre ortografia daco-rom. sau lut-valachică și un dialog despre începuturile limbii românești*. Mai scrie apoi o gramatică românească în limba latină.

Meritul cel mai însemnat pe acest teren îl constituie faptul, că el a întrevăzut mai întâi originea limbii noastre nu dela limba latinică clasică, ci dela cea vulgară, „limba străzilor”. A luptat mult Petru Maior și pentru introducerea literelor latine în locul celor cirilice. „Să scriem — zice el — cu litere latine să ne scăpăm limba de barbarie.”

Aceasta este pe scurt activitatea și însemnătatea culturală a lui P. Maior, a celui bărbat providențial, care își jertfi toată energia pentru binele bisericii și-a neamului său. Opera lui constituie în anele sbucimărilor noastre un triumf, care avu urmările cele mai fericite pentru Românii de pretutindenea.

Suntem mândri, că putem înșirea pe P. Maior între „marii dascăli ai Blajului”, avându-l ca model de jertfă și muncă pentru biserică și neam.

Să cinstim amintirea lui, căci cultivând cultul oamenilor mari, ne împlinim cea mai elementară datorie față de părinții noștri, cari au tras cele dintâi brazde de lumină în ogorul întelenit al vieții noastre culturale.

Căci scris este: „Un popor care nu știe aprecia pe bărbații lui vrednici, nu vrednicește să-i aibă!

Vasilie Desmirean.

Posta Administrației.

Am primit și quităm abonamentul dela: Dr. G. P. Turda pe 1912 sem. 1-ii. În restanță rămâne an. 1911. Furnica, Făgăraș pe 1912. Dr. N. Ș. Făgăraș pe 1912. În restanță sunt anii 1909—1911. Ticușul rom. pe 1910 și 1911. Binevoii a regula și restanța anilor 1899—¹/₁₀ 1909. G. P. Letu-mare pe 1912. Köfürku pe 1912 sem. 1-ii. Sântimbru pe 1911. M. Duteș pe 1909, 1910 și din an 1911 pe luna Ianuarie. Dr. I. N. Gherla pe 1912 pătrarul prim. I. H. Gherlu pe 1912 sem. 1-ii. Ighiu pe 1911 sem. 2 lea. Orăștie pe 1912.

Proprietar-editor: AUREL C. DOMȘA.
Redactor respons.: AUGUSTIN GRUIȚIA.

Aviz.

➔ Să sprijinim arta română.

Aduc la cunoștință on. public, că după un serios studiu ce am făcut bisericilor mari, m'am stabilit în comuna mea Agârbiciu. tr. Mediaș, unde primesc în lucrare orice pictură în ulei fin, ca: **Iconostase, orice icoane și mărimi, cruci, prapori, hramuri pentru școli, praznicare, ori ce renouri — tot felul de aurituri până la cel mai fin aur veritabil, cu prețurile cele mai favorabile.**

Pentru lucrările mele posed numeroase atestare de mulțumire.

Cu deosebită stimă

Nicolae Baciu,

pictor bisericesc.

[28] 1-10

(Agârbiciu—Sz. Egerbegy).

FLORI NATURALI!

Doritorii de a cumpăra flori, să se adreseze la florăreasa **Caroline Dorant** în Mediaș, strada K. Farkas, unde află în orice vreme și cu prețuri moderate cei mai frumoși trandafiri, camelii, garoafe, buchete de mireasă, butoniere, decoruri pentru morminte, pentru cununi de sicriu șel.

Diferite plante decorative și de oluri, precum: palmi, azaele, camelii șel. într'un asortiment bogat. (12) 4-6

EDICT.

Floare Both locuitoare în Tihău, după una convețuire de câteva săptămâni, s'a despartit pe cale civilă de cătră soțul său Stefan Cheție și acum dorește a se despartii și pe cale bisericească și după ce nu se știe ubicațiunea lui Stefan Cheție, pe aceasta cale este provocat, ca în termen de un an și o zi dela publicarea ultimă a acestui edict, sa se prezinte înaintea acestui oficiu protopopesc, pentruca la caz contrar, procesul divorțial urzit contra dânsului se va pertracta și în absența lui.

Oficiul protopopesc gr. cat. al Dergei, ca for matrimonial de I. instanță. Cs. Gorbó la 3 Febr. 1912.

Iovianu Andreiu.

(24) 3-3

v. protop. gr. cat.

George Dundler

curelar și șelar

în Mediaș—Medgyes

A. Kovács-utca.

Recomandă marele său asortiment de **tacâmuri (hamuri) fine pentru cai de paradă și pentru cai de lucru.**

În depozitul său bine asortat se află **șele de calitate cea mai bună; precum și tot felul de șule pentru șele, harapnice (bicuri) și toți articlii aparținători brașei acesteia.**

Primește reparaturi și le efectuește prompt.

(84) 21-26.

„Cassa de păstrare în Mercurea“ societate pe acții.

Primește la filiala sa din Alba-Iulia depuneri spre fructificare până la 5000 C. cu 5%, dela această sumă în sus 5½%. Depunerile se capitalizează de două ori la an. Dărea de camete o plătește institutul.

Acoardă împrumuturi pe intabulare cu 7%, pe chizeși cu 8%.

Mijlocește asigurări de viață și foc la banca generală de asigurare română din Sibiu.

Localul filialei e în strada Vințului Nr. 1. (Alvinczi utca 1 szám) în casa Dlui Publiu Rozor, vămaș, lângă firma Misselbacher.

(9) 4-5

Diracțiunea.

MOBILE

Dormitoare, prânzere, chilit de domni, saloane, aranjare completă de hotele, cafenele și castele, mobile de fier și de aramă, tapete, perdele, policandre și pianuri se spedează ori unde

cu bani gata sau în condițiuni de plată foarte favorabile:

Un mare și pompos album de mobile 1 cor. La aranjări complete se trimite agent cu modele, ori unde, fără a se socoti spese pentru asta

Modern Lakberendezési vállalat
Budapest, IV., Gerlóczi-utca 7. sz.
(88) 37-104 (Központi városháza mellett).

Sfat și ajutor

Cei ce sufer în defecte de mistuire, dureri și arsuri de stomac, constipație și alte seăderi împreunate cu aceste,

află vindecare cu ajutorul

PICURILOR DE STOMAC

ai lui **BRADY**

numiți mai înainte „Picuri de Mariacell“, ce s'au dovedit de buni, acum mai bine de 50 ani încoace.

Se află în fiecare apotecă. O sticlă mare cu 160 cor., mică cu — 90 fileri. 6 sticle deodată cu 540 cor. 3 sticle mari 480 cor. trimise franco, dacă prețul se trimite înainte.

Apoteca K. BRÁDY la „Magyar Király“ în Viena I. Fleischmarkt 2. Depot 5. (13) 2-13

MILIOANE folosesc în contra

PHOTEL

răgușelei, catarului, flegmei, tusei convulsive și măgărești

Caramellele pectorale

alui **Kaiser** cu „trei brazi“

➔ **6050** atestate dela medici și privați garantează penutr succesul sigur.

Bonhoane excepțional bune și gustoase.

Pachete cu 20 fil. și cu 40 fileri; cutie cu 60 fileri se află la: **Carol Schieszt** farmacist Blaj. (86) 16-22

A aparat: **Elemi Népiskola Ertesítő könyvecske — Indice pentru școlile populare primare.** Costă leg. 30 fil. + 10 fil. porte

Se află de vânzare la **Librăria seminarului teologic greco-catolic din Blaj—Balázsfalva.**

NAGYENYED = re
Alsófehér m.

să se adreseze cine dorește a-și procura varietăți autentice de:

Pomi roditori

arbori pentru alee, plante de ornament, conifere, plante de împrejmuire, fructe cu boabe, pueți, etc.

(80) 7-12

Vițe altoite

(calitate superioară) viță europeană și americană cu și fără rădăcini. (Catalog instructiv la cerere gratuit).

FISCHER es T. P. S. O.

[atskó] [m. c. e. z. a. s.]